

377:658:331.561.57:368.4:331.106:792.8(035) 90-504

dansersgids

2

Boekmanstichting-Bibliotheek
Herengracht 415 - 1017 BP Amsterdam
Tel. 243739

Dansersgids 2

Een uitgave van het Nederlands Instituut voor de Dans

Samenstelling

Paul Bronkhorst

Vormgeving

Harald van de Sanden

Bureauredactie

Ronald Douma

Druk

Jacob van Campen BV, Amsterdam

Met dank aan

John F. Beek, Marc Jonkers en Kunstenbond FNV.

Inhoud

● Inleiding	4
● Een doorsnee gezelschap	5
● Het belangrijkste bestaansmiddel van een gezelschap: subsidie	6
● Het werkveld	8
● Audities	15
● Het arbeidscontract	17
● De Collectieve Arbeids Overeenkomst	18
● Ontslag	19
● De Rijksgroepsregeling Werkloze Werknemers	21
● Werken met behoud van uitkering	23
● Een eigen dansgroep, een eigen productie	27
● Studiebeurzen	29
● De Stichting Omscholingsregeling Dansers	34
● De dienstplicht	38
● Het Nederlands Instituut voor de Dans	40

Inleiding

Afstuderen aan een opleiding is per definitie een belangrijk moment. Het diploma is het bewijs van de inspanningen die eraan vooraf zijn gegaan. De student die het diploma van een dansvakopleiding krijgt uitgereikt, heeft dikwijls al een aanzienlijk aantal jaren intensief aan dans besteed.

Met het verlaten van de opleiding komt echter aan de inspanningen geen einde. De danstraining zal tot de dagelijkse bezigheden moeten gaan behoren. Zelfs wanneer een danser nog geen werk heeft. Het belangrijkste instrument van de danser, zijn lichaam, vereist dat.

Het vooruitzicht op (betaald) werk is gering. De actuele discussie over de kloof tussen onderwijs en arbeidsmarkt doet juist voor de dans opgeld. Het arbeidsbureau geeft openlijk toe dansers niet te kunnen bemiddelen.

Hoe werk te vinden is echter een vraag die veel meer omvat. Hoe breng ik het werkveld in kaart, waar moet ik zijn voor informatie, hoe zijn de regels als ik werk met behoud van uitkering, wat moet er in een arbeidscontract staan?

Deze gids geeft antwoord op veel praktische vragen van beginnende dansers. Voor hen is deze gids geschreven. Een bijdrage aan de overbrugging van de kloof naar het werkveld.

Voor steun en advisering bij onderwerpen die in deze gids aan de orde komen, kan een beroep worden gedaan op de sociaal functionaris van het Nederlands Instituut voor de Dans. De sociaal-maatschappelijke begeleiding van de danser behoort tot de taken van het Nederlands Instituut voor de Dans. In dat kader wordt deze gids uitgegeven.

Amsterdam, juni 1990

Een doorsnee gezelschap

Geen cultuur zo onbekend of er wordt wel gedanst. Voor sommigen is het een sport, voor anderen een hobby. Slechts weinigen maken er hun beroep van. Een nog kleiner aantal oefent dit beroep uit in het theater.

Het werkveld van de danser kan heel sterk verschillen. Van het Lido in Parijs tot het Muziektheater, van een danswerkplaats tot t.v.-studio's, overal zijn dansers bezig met de uitoefening van hun beroep. Er bestaat een groot aantal professionele dansgezelschappen, dat in grootte en repertoire uiteenloopt.

In de meeste gevallen zijn dansgezelschappen op een gelijke manier georganiseerd.

Aan het hoofd staat de artistieke directie. Deze bepaalt de artistieke lijn, de repertoirekeuze, hoeveel stukken er worden geproduceerd, welke gastchoreografen er eventueel worden uitgenodigd en welke dansers er worden aangetrokken. De artistieke directie wordt ondersteund door een zakelijk directeur die, zoals het woord al zegt, verantwoordelijk is voor de zakelijke aspecten van het bedrijf: de verkoop van voorstellingen, erop toezien dat het beschikbare geld goed wordt besteed, het afhandelen van de personeelszaken enz.. Afhankelijk van de grootte en aard van het gezelschap vindt tussen deze beiden meer of minder overleg plaats. In een aantal gevallen zijn de beide functies verenigd in één persoon.

De werkzaamheden binnen een dansgezelschap gaan verder dan alleen dansen. Er zijn meer taken die moeten worden verricht om dans op het toneel mogelijk te maken. Denk aan publiciteit, de verkoop van voorstellingen aan onder meer theaters, de licht- en geluidstechnische werkzaamheden, de administratie enz.. Kleinere gezelschappen hebben soms één persoon die verantwoordelijk is voor verschillende taken, grotere gezelschappen kennen aparte afdelingen. Sommige taken worden uitbesteed aan derden, bijvoorbeeld de salarisadministratie. Soms worden kostuums door een derde ontworpen en binnen het gezelschap vervaardigd, terwijl andere zowel het ontwerpen als het vervaardigen uitbesteden. Tal van variaties zijn denkbaar en komen voor.

Sommige gezelschappen kennen bovendien nog extra afdelingen of functionarissen bijvoorbeeld op het gebied van dansnotatie, personeelsbeleid, bedrijfsvoering en dergelijke.

Aan deze lijst ontbreekt nog de kern van het gezelschap, namelijk de dansers zelf. Zonder dansers geen voorstelling.

Het belangrijkste bestaansmiddel van een gezelschap: subsidie

Voor een beter begrip van het werkveld is het zinnig eerst iets te verduidelijken over een van de belangrijkste bestaansmiddelen van een gezelschap: het subsidie.

Het merendeel van de dansgezelschappen in Nederland bestaat dankzij subsidiëring door de overheid. Zowel gemeenten en provincies als de rijksoverheid stellen geld beschikbaar voor de danskunst. De verschillende overheden zijn de overtuiging toegedaan dat het artistieke produkt van de verschillende choreografen c.q. gezelschappen zeer de moeite waard is om financieel te ondersteunen. Hierdoor is het mogelijk dat een of meerdere produkties kunnen worden gemaakt en dat er dansgezelschappen kunnen bestaan. Zonder deze overheidsbijdragen zou de professionele danskunst in Nederland er in zijn huidige vorm niet zijn.

In 1989 bedroeg het totale (Rijks)overheidsbudget voor de dans 23,5 miljoen gulden. Dat lijkt heel veel, maar in vergelijking met wat er in het toneel (56,4 miljoen) of de muziek (90,6 miljoen) omgaat, valt dat mee of juist tegen.

In beginsel kan iedereen die een dansvoorstelling wil maken en die meent voor subsidie in aanmerking te komen, een aanvraag indienen. Subsidies moeten lang van tevoren worden aangevraagd, in de meeste gevallen een jaar van tevoren. Zowel de gemeenten, de provincies als het ministerie van W.V.C. hebben daarvoor aparte aanvraagformulieren. Naast de praktische gegevens (naam, adres, enz.) moet daarop (het idee over) de voorstelling worden toegelicht. De aanvragen worden beoordeeld door verschillende advieslichamen. De landelijke overheid laat zich bijvoorbeeld adviseren door de Raad voor de Kunst, de gemeente Amsterdam door de Amsterdamse Kunstraad, de gemeente Rotterdam door de Rotterdamse Kunststichting, enz..

Jaarlijks overstijgt het totaalbedrag aan subsidie-aanvragen de hoeveelheid geld die beschikbaar is voor de dans. Veel aanvragen worden daarom afgewezen. Dat heeft de volgende achtergronden.

Van het totale bedrag dat beschikbaar is voor de danskunst is het grootste gedeelte (95%) gereserveerd voor de zogenoemde structureel gesubsidieerde gezelschappen. Dat zijn die gezelschappen die door de jaren heen kwaliteit hebben getoond en om die reden een meerjarige subsidie ontvangen.

Het resterende bedrag is bestemd voor de incidentele produkties, de zogenoemde projecten. Een eerste subsidie-aanvraag van iemand moet uit dit resterende bedrag worden gefinancierd. Zo'n allereerste aanvraag voor subsidie maakt in de meeste gevallen niet zo veel kans. De reden daarvoor is eigenlijk heel logisch. De leden van de advieslichamen dienen zich bij hun afwegingen ergens op te baseren. Als iemand een aanvraag doet zonder dat de kunstraden een eerdere voorstelling hebben kunnen beoordelen, kan dus moeilijk een (positief) advies worden uitgebracht.

Daarnaast kozen de diverse kunstraden tot voor kort (1990) voor het zogenoemde verdelen van de armoede. Er was niet genoeg geld om iedere aanvrager te kunnen subsidiëren, maar om toch zoveel mogelijk aanvragen te honoreren, kreeg elke positief beoordeelde aanvrager een gedeelte van het gevraagde bedrag. De resultaten van dit standpunt bleken echter niet bevredigend. Daarom zijn de verschillende advieslichamen ertoe overgegaan om minder aanvragen te honoreren maar met een groter bedrag. Dat maakt de kans op subsidietoewijzing er niet groter op.

Tot slot is er een aantal gezelschappen dat een subsidie uit het projectenbudget ontvangt, maar inmiddels een zodanige plaats heeft verworven dat zij jaarlijks (bijna) daarop kan rekenen en daarmee dus bijna de status van een structureel gesubsidieerd gezelschap heeft bereikt. Niettemin worden zij niet op die manier gesubsidieerd.

Het zal duidelijk zijn dat het bedrag dat uiteindelijk resteert voor de subsidiëring van de zogenoemde ad hoc-producties, niet meer zo heel groot is. Ter illustratie: in 1990 behandelde alleen de Raad voor de Kunst al 76 aanvragen, waarvan er slechts 18 werden gehonoreerd.

De gezelschappen die deze subsidie krijgen, kunnen daarvan in de meeste gevallen geen volwaardig bedrijf voeren, maar krijgen een bedrag dat voldoende is om een productie te maken. Dansers die aan dergelijke producties meewerken, krijgen niet in alle gevallen een salaris en moeten daarom van een uitkering leven. Dat dat niet zomaar kan, wordt duidelijk uit het hoofdstuk 'werken met behoud van uitkering'. Soms ontvangt een gecontracteerde danser gedurende een bepaald aantal maanden een salaris, soms wordt hij of zij per voorstelling betaald of krijgt hij of zij alleen een séjoursbedrag. In die gevallen waarbij per voorstelling wordt betaald, dient de danser die daarnaast een uitkering heeft, rekening te houden met de bepalingen die deze uitkering daaromtrent stelt. Bij de meeste uitkeringen mag maar beperkt worden bijverdiend.

Het werkveld

Nederland kent op dit moment negen theaterdansgezelschappen die, zoals dat wordt genoemd, op exploitatiebasis worden gesubsidieerd. Dat wil zeggen dat in beginsel alle kosten die voortvloeien uit de exploitatie (uitvoering) kunnen worden gedekt door subsidie. Deze gezelschappen zijn, met uitzondering van het Nederlands Dans Theater, verenigd in het Directie Overleg Dansgezelschappen (D.O.D.), een werkgeversvereniging. Dit zijn tevens de gezelschappen die een structurele subsidie ontvangen.

Hieronder volgt een overzicht van deze gezelschappen en het Nederlands Dans Theater. De volgorde van de opsomming is willekeurig. Aan de orde komen het aantal arbeidsplaatsen, het repertoire en de wijze van auditeren.

Binnen de gezelschappen zijn een aantal afspraken gemaakt over arbeidsvoorwaarden. Zo wordt door alle gezelschappen voor het vaststellen van het loon van de dansers de salarissystematiek van het Ministerie van W.V.C. gehanteerd. Deze regeling omvat richtlijnen voor de inschaling van dansers. Er wordt in aangegeven welk salaris geëigend is voor de danser met meer of minder ervaring.

Ook zijn alle gezelschappen, met uitzondering van het Nederlands Dans Theater en het Nationale Ballet, aangesloten bij het Pensioenfonds voor de Dans. Het Nationale Ballet en het Nederlands Dans Theater kennen een eigen pensioenvoorziening.

Tenslotte zijn alle D.O.D.-gezelschappen aangesloten bij de Stichting Omscholingsregeling Dansers.

- Stichting Dansgroep Krisztina de Châtel
Plantage Muidergracht 155
1018 TT Amsterdam
Telefoon: 020-273970
Artistieke leiding: Krisztina de Châtel

Stichting Dansgroep Krisztina de Châtel kent een modern repertoire. Naast avondvullende produkties (zowel nieuw werk als reprises), maakt Krisztina de Châtel ook programma's (solo's en duetten) toegesneden op de persoonlijke kwaliteiten van de dansers. Daarnaast behoren ook gastchoreografieën tot het repertoire.

Het aantal arbeidsplaatsen is zeven. In beginsel houdt het gezelschap geen audities. Wel kunnen proeflessen worden gevolgd. Daarnaast onderhoudt het gezelschap directe contacten met de opleidingen. Zowel de proeflessen als de directe contacten kunnen leiden tot een stageplaats. De samenstelling van het tableau is Nederlands.

De arbeidscontracten zijn in beginsel voor bepaalde tijd. De lengte is afhankelijk van hoe lang een productie op het repertoire blijft.

- De Rotterdamse Dansgroep
's Gravendijkwal 58-a
3014 EE Rotterdam
Telefoon 010-4364511
Artistieke leiding: Käthy Gosschalk

De Rotterdamse Dansgroep behoort ook tot de moderne gezelschappen. Het repertoire is een weerspiegeling van de meest recente ontwikkelingen in de moderne dans, zowel nationaal als internationaal. Hierdoor bestaat er een grote variëteit in producties en in choreografen waarmee wordt gewerkt. Naast avondvullende producties worden er ook programma's met kortere choreografieën uitgebracht, in de meeste gevallen speciaal voor de Rotterdamse Dansgroep gemaakt. Daarnaast maakt het gezelschap jaarlijks een aantal schoolvoorstellingen.

Het aantal arbeidsplaatsen is negen. Daarnaast is er plaats voor maximaal drie stagiaires. In de regel houdt het gezelschap geen audities, maar kunnen proefflessen worden gevolgd. Indien men belangstelling heeft, wordt aangeraden een curriculum vitae op te sturen naar het gezelschap en vervolgens telefonisch een afspraak te maken.

In beginsel worden arbeidscontracten voor bepaalde tijd geboden voor de duur van een jaar.

- Stichting Dansproductie
Plantage Kerklaan 61
1018 CX Amsterdam
Telefoon 020-242166
Artistieke leiding: Bianca van Dillen

De Stichting Dansproductie brengt avondvullende Nederlandse moderne dans ten tonele. Voor de helft daarvan tekent de artistiek leidster, Bianca van Dillen, de andere helft wordt verzorgd door jonge of meer ervaren choreografen. Tussen de verschillende producties bestaat altijd een verbindende factor in de vorm van dezelfde componist en/of decorontwerper. Doorgaans wordt met live en nieuw gemaakte muziek gewerkt. Dansproductie vindt haar uitdaging in het gebruik van nieuwe middelen en methodes. De rollen van dansers zijn onder andere om die reden niet inwisselbaar.

Het aantal arbeidsplaatsen is vier, aangevuld met twee produktiegebonden plaatsen en een of meerdere stagiaires. Kandidaten kunnen blijk geven van belang-

stelling door het volgen van open lessen en het insturen van een curriculum vitae. Het gezelschap onderhoudt ook contacten met de opleidingen, hetgeen soms resulteert in een stageplaats en/of een arbeidscontract.

Contracten zijn in beginsel voor bepaalde tijd. Dansproductie streeft naar ensemblevorming en verwacht van de dansers dat zij de intentie uitspreken zich voor langere tijd aan het gezelschap te willen binden.

- Introdans
Vijfzinnenstraat 80-82
6811 LN Arnhem
Telefoon 085-512511
Artistieke leiding: Ton Wiggers

De stichting Introdans is een modern ballet-gezelschap. Het repertoire laat zich wellicht het best omschrijven als een staalkaart van hedendaags modern ballet, waarin begrippen als 'toegankelijkheid' en 'dansplezier' het gezelschap kenmerken. Uiteenlopende choreografen bepalen het gezicht.

Ook Introdans kent avondvullende en uit verschillende, kortere producties opgebouwde programma's.

Het gezelschap kent een educatieve afdeling.

Het aantal arbeidsplaatsen bedraagt zestien. Aanvulling komt uit twee audities per jaar. Een voor Nederlandse en een voor buitenlandse kandidaten. Bij gelijke geschiktheid wordt voorrang gegeven aan een Nederlandse kandidaat. De geselecteerden worden uitgenodigd om enkele dagen mee te trainen en te repeteren. Op basis daarvan wordt een uiteindelijke keuze bepaald. Van de kandidaten wordt verwacht dat zij bereid zijn zich voor langere tijd te binden.

Naast de reguliere arbeidsplaatsen biedt Introdans jaarlijks twee stageplaatsen.

Arbeidscontracten worden in beginsel aangegaan voor de duur van twaalf maanden. Voor schoolverlaters geldt een eenmalig (aspiranten)contract voor de duur van vierentwintig maanden.

- Nederlands Dans Theater
Schedeldoekshaven 60
2511 EN Den Haag
Telefoon 070-3609931
Artistieke leiding: Jiri Kylian

Het Nederlands Dans Theater brengt uitsluitend hedendaags repertoire, waarvan het merendeel speciaal voor het gezelschap wordt gecreëerd. Naast de artistiek directeur Jiri Kylian is choreograaf Hans van Manen vast aan het gezelschap ver-

bonden. Voorts wordt samengewerkt met verschillende gastchoreografen. Gezamenlijk bepalen zij het gezicht van het NDT.

Elk programma bestaat uit een avondvullend of meerdere kortere balletten.

Het Nederlands Dans Theater bestaat uit twee ensembles. De zogenoemde grote groep en het NDT 2. Het aantal arbeidsplaatsen bedraagt respectievelijk tweeëndertig en twaalf.

Voor het tweede ensemble geldt een maximumleeftijd voor de dansers van 21 jaar. De samenstelling van de groepen is internationaal.

Een jaarlijkse auditie wordt in beginsel alleen gehouden voor het NDT 2. Nieuwe dansers voor de grote groep worden in de regel uitgenodigd door de artistiek directeur, al dan niet op basis van een speciale auditie, of – en dat is steeds meer de regel – stromen door vanuit het engagement bij het NDT 2.

In de regel worden arbeidscontracten gesloten voor twaalf maanden. Verlenging is mogelijk.

- Het Nationale Ballet
Waterlooplein 22
1016 PG Amsterdam
Telefoon 020-5518911
Artistieke leiding: Rudi van Dantzig

Het Nationale Ballet heeft de academische, klassieke techniek als grondslag. Tot het repertoire behoren 'klassiekers' als de Giselle, het Zwanenmeer en een groot aantal choreografieën van George Balanchine. Daarnaast bepaalt ook het werk van de artistiek leider Rudi van Dantzig en huischoreograaf Toer van Schayk voor een groot deel het gezicht. Producties van Hans van Manen nemen eveneens een belangrijke plaats in. Jonge choreografen ontwikkelen zich uit het gezelschap en tenslotte worden ook buitenlandse choreografen uitgenodigd om een productie voor de groep te maken. Het Nationale Ballet presenteert derhalve in zijn repertoire een breed scala aan stijlen.

Tenslotte verzorgt het gezelschap incidenteel de dans bij producties van de Nederlandse Opera.

Het Nationale Ballet heeft achtentachtig arbeidsplaatsen en is daarmee het grootste gezelschap van Nederland. Jaarlijks wordt een auditie gehouden voor Nederlandse en buitenlandse dansers. Er bestaat een samenwerkingsverband met de Nationale Balletacademie. Aan studenten van deze opleiding worden stageplaatsen geboden, waarvan sommige resulteren in een arbeidscontract. Incidenteel worden via proeflessen dansers aangenomen.

Het gezelschap kent een rangenindeling.

Het Nationale Ballet hanteert arbeidscontracten voor de duur van een jaar, die kunnen worden verlengd. De arbeidsovereenkomst eindigt in beginsel bij het bereiken van de achtendertigjarige leeftijd.

- Het Folkloristisch Danstheater
Postbus 16885
1001 RJ Amsterdam
Telefoon 020-239112
Artistieke leiding: Ferdinand van Altena

Het Folkloristisch Danstheater brengt avondvullende producties, gebaseerd op folkloristisch dansmateriaal uit de gehele wereld.

Het aantal arbeidsplaatsen is achttien, eventueel zijn stageplaatsen mogelijk. Jaarlijks wordt een auditie gehouden, waaraan een voorbereidende vierdaagse auditiecursus voorafgaat. Sinds de start hiervan worden vrijwel alleen nog dansers geëngageerd die aan deze cursus hebben deelgenomen.

Het gezelschap hanteert een rangenindeling.

Het eerste arbeidscontract geldt voor een jaar met de mogelijkheid tot verlenging voor dezelfde duur. Bij gebleken geschiktheid wordt dit contract na twee jaar omgezet in een contract voor onbepaalde tijd.

- Dansgezelschap Reflex
Moesstraat 7
9717 JT Groningen
Telefoon 050-719888
Artistieke leiding: Patrizia Tuerlings

Reflex brengt een gevarieerd repertoire op het terrein van de moderne dans. Het werk van Nina Wiener, Hans Tuerlings en Patrizia Tuerlings neemt daarbinnen een belangrijke plaats in naast een groot aantal choreografieën van onder meer Toer van Schayk, Bob Foltz, Nir Ben-Gal, Pauline Daniëls.

Het aantal arbeidsplaatsen is tien. Naar behoefte worden audities georganiseerd. Reflex heeft een voorkeur voor meer ervaren dansers.

Contracten worden in eerste instantie afgesloten voor een periode van tien maanden, daarna eventueel gevolgd door een vast dienstverband voor onbepaalde tijd.

- Scapino Ballet Rotterdam
Luchtvaartstraat 2
1059 CA Amsterdam
Telefoon 020-153916
Artistieke leiding: Nils Christe/Armando Navarro

Het Scapino Ballet Rotterdam richt zich met een veelzijdig repertoire, met avondvullende en gemengde programma's, gebaseerd op zowel moderne als klassieke danstechnieken, op een breed publiek. De balletten van Nils Christe en Ed Wubbe vormen de basis van het repertoire, aangevuld met uiteenlopende gastchoreografieën onder meer van Mats Ek en Daniel Ezralow.

Het aantal arbeidsplaatsen is dertig. De jaarlijkse audities vinden plaats in de maand december. In beginsel is het mogelijk op afspraak gedurende het hele seizoen auditie te doen.

Contracten worden aangegaan voor de periode van een jaar met de mogelijkheid tot verlenging.

Overige mogelijkheden

De werkgelegenheid in Nederland blijft niet beperkt tot de structureel gesubsidieerde gezelschappen. Er zijn ook gezelschappen die, zoals dat wordt genoemd, op projectbasis worden gesubsidieerd. Verder zijn er projecten die in het kader van een festival worden gefinancierd, zoals het Holland of het Springdance Festival, en projecten of gezelschappen die geen subsidie ontvangen, maar uit andere bronnen hun bestaan weten te bekostigen. Ook vinden dansers werk bij opera-gezelschappen, musicals, t.v.-producties en dergelijke. In veel gevallen gaat het hierbij om incidentele producties, soms echter ook om langduriger werk als danser. Zo is er een aantal gezelschappen dat weliswaar een projectsubsidie ontvangt, maar een langdurig arbeidscontract biedt. Er bestaan ook gezelschappen die gedurende een x-aantal maanden een salaris betalen, maar waar wel het hele jaar kan worden gewerkt met behoud van uitkering. Tal van variaties zijn in dat opzicht denkbaar.

Omdat het aantal initiatieven nogal groot is en de variëteit en kwaliteit nogal uiteenlopen is het ondoenlijk alle mogelijkheden tot werk in deze gids op te sommen.

Een handig hulpmiddel om een indruk te krijgen om hoeveel en welke gezelschappen het gaat, is het Dansjaarboek. Dit wordt jaarlijks uitgegeven door het Nederlands Instituut voor de Dans en vermeldt alle premières van het voorafgaande seizoen. De groepen evenals de adressen daarvan zijn daarin terug te vinden. Daarnaast maken groepen vaak melding van audities via de dansvakbladen, dagbladen, de danswerkplaatsen of andere gelegenheden, waar werkzoekende

dansers hun dagelijkse training doen. Ook het Nederlands Instituut voor de Dans verzamelt zoveel mogelijk auditiedata.

Tenslotte kan diegene die belangstelling heeft voor een bepaalde groep ook zelf initiatieven nemen.

Audities

Volgens de Dikke van Dale betekent auditeren: toehoorder zijn. In de praktijk is een danser tijdens een auditie echter alles behalve een toehoorder. Hij of zij presenteert zich dikwijls met de grootste inspanning om een plaats te verwerven binnen een gezelschap.

De kans op een arbeidsplaats als danser is zowel nationaal als internationaal gering. De danser die een plaats probeert te bemachtigen, krijgt te maken met grote concurrentie. De onbegrensde van de danskunst weerspiegelt zich in het aanbod van dansers. Soms lijkt het onbegonnen werk.

De wijze waarop de vacatures voor dansers en danseressen worden ingevuld, is per gezelschap verschillend. De traditionele auditie bestaat vrijwel altijd uit een klassieke les, waarin degene die auditeert, wordt beoordeeld. Niet alle gezelschappen in Nederland organiseren (nog alleen) audities op deze manier. De ervaring heeft geleerd dat de beoordeling van iemands kwaliteiten gedurende een, veelal massale, auditie niet in alle gevallen optimale resultaten geeft. Een danser die zijn dag niet heeft, kan over het hoofd worden gezien of niet opvallen vanwege de drukte. De danser die ziek is, wordt helemaal niet gezien.

Sommige gezelschappen nodigen dansers die voor dat gezelschap belangstelling tonen uit om een of meerdere lessen mee te doen. Dat geeft de artistieke leiding van het gezelschap de mogelijkheid om de kandidaat op meerdere momenten te beoordelen en daarnaast kan ook de danser voor zichzelf een oordeel vormen of het gezelschap bevalt. Bovendien wordt de examensfeer van een auditie enigszins doorbroken.

Andere gezelschappen zoeken zelf hun dansers uit. Veelal hebben zij bij de samenstelling van hun tableau of bij een specifieke productie een bepaald type danser voor ogen. Als die wordt gesignaleerd tijdens een training of voorstelling dan wordt zo iemand benadert met de vraag of hij of zij in dat gezelschap wil werken.

Het komt ook voor dat een gezelschap goede contacten met de dansvakopleidingen onderhoudt. Soms biedt men een stageplaats van kortere of langere duur aan, die kan resulteren in een arbeidsplaats als het wederzijds bevalt.

Het is van belang om te weten welke manier van auditeren een gezelschap hanteert. Schroom niet om contacten te leggen. Maak daarbij op een verstandige manier gebruik van de ervaring van andere dansers of van docenten van de opleiding waar je studeert.

Net als bij een gewone sollicitatie is het van belang van tevoren goed op de hoogte te zijn. Weet waar je solliciteert. Wat is de stijl van een gezelschap, het repertoire, het produkt, het niveau, wat verwacht men van een 'sollicitant'? Is het een gezelschap dat voornamelijk met oudere, ervaren dansers werkt of juist niet? Zijn er bijzonderheden, enz..

Minstens zo belangrijk is dat degene die auditeert zich afvraagt of het werk aansluit bij zijn eigen verwachtingen en bij het beeld dat hij heeft van het gezelschap. Onder welke voorwaarden wordt iemand verwacht bij een gezelschap te werken en zijn

die condities aanvaardbaar? Werk dat niet overeenkomt met de verwachtingen van de werknemer leidt vaak tot teleurstellingen, zowel van de werknemer als de werkgever.

Dans is onbegrensd. Veel Nederlandse dansers doen dan ook audities in het buitenland en andersom. De situatie in het buitenland is over het algemeen vergelijkbaar met de voorafgaande schets van het Nederlandse werkveld.

In het buitenland zijn verschillende manieren van auditeren nog maar weinig ingeburgerd. In de meeste gevallen worden door buitenlandse gezelschappen traditionele audities gehouden.

Auditeren in het buitenland brengt een aantal problemen met zich mee. Zo is het buitenlandse werkveld veel moeilijker in kaart te brengen. Het verzamelen van auditedata is lastiger, evenals de oriëntatie omtrent de verschillende gezelschappen. Het probleem van de reiskosten is dan nog niet eens aan de orde.

Informatie over gezelschappen en auditedata zijn te verkrijgen via de mediatheek van het Nederlands Instituut voor de Dans. Het is eveneens zinvol (inter)nationale dansvakbladen te raadplegen. Dikwijls zijn docenten van dansvakopleidingen en andere dansers op de hoogte. Zelf telefonisch of schriftelijk gezelschappen benaderen is eveneens aan te bevelen. Informeer bij medestudenten of zij op de hoogte zijn of zoek gezamenlijk dingen uit.

Het arbeidscontract

Als iemand in dienst treedt bij een werkgever maakt hij in feite een afspraak om tegen een bepaalde tegenprestatie werkzaamheden te verrichten. Deze afspraak, of beter dit stelsel van afspraken wordt vastgelegd in een arbeidscontract. Daarin zijn de voorwaarden opgenomen waaronder de arbeid wordt verricht.

Een arbeidsovereenkomst of arbeidscontract is geregeld bij wet.

In het Burgerlijk Wetboek zijn de bepalingen opgenomen hoe een arbeidsovereenkomst eruit moet zien. De essentie ervan is dat de werknemer zich verplicht gedurende een bepaalde periode werkzaamheden te verrichten, dat de werkgever zich verplicht over dezelfde periode loon te bepalen en tenslotte dat het werk in een dienstverband wordt verricht.

In de arbeidsovereenkomst moet tenminste staan:

1. de namen van de betrokken partijen.
2. de datum van ingang en de werktijden (regeling).
3. het salaris. De hoogte van het loon dat wordt betaald moet worden vermeld in de arbeidsovereenkomst. De hoogte ervan is gebonden aan het minimum dat eveneens wettelijk is vastgelegd.
4. de inhoud van de functie. De werkzaamheden en functienaam moeten worden vermeld, evenals de rechten en plichten die daaruit voortvloeien.
5. de duur van het contract en de wijze van opzeggen. Als een overeenkomst wordt afgesloten voor bepaalde tijd, dan dient te worden vermeld voor hoe lang de werkzaamheden worden verricht, hoe er moet worden opgezegd en of er eventueel verlenging van het contract mogelijk is. Als de arbeidsovereenkomst voor onbepaalde tijd wordt aangegaan, dan moet aangegeven worden wat de wijze van opzegging voor de werknemer is. Voor de werkgever is dat in het Burgerlijk Wetboek vastgelegd.
6. vakantiegeld en onkostenvergoedingen, waar de werknemer rechten op kan doen gelden. Naast het vakantiegeld moeten ook andere onkostenvergoedingen, waaraan rechten kunnen worden ontleend, worden vermeld. Daaronder vallen sejours, reiskostenvergoeding, t.v.-registratierechten, en dergelijke.
7. aanvullende afspraken. De arbeidsovereenkomst kan zo ver worden uitgebreid als waar de werkgever en/of werknemer goed aan denken te doen. Als er sprake is van een Collectieve Arbeids Overeenkomst mogen de aanvullende bepalingen daarmee niet strijdig zijn. Voorbeelden van aanvullende afspraken kunnen zijn een overeenkomst met betrekking tot overwerk en een vergoeding daarvoor, het zogenoemde concurrentiebeding (de afspraak dat iemand tijdens en (een zekere periode) na het dienstverband niet bij een concurrent zal gaan werken), een geheimhoudingsbepaling of de instemming van een werknemer met een reglement dat door de werkgever wordt gehanteerd.

De Collectieve Arbeids Overeenkomst

Naast de individuele arbeidsovereenkomst kan er sprake zijn van een zogenoemde Collectieve Arbeids Overeenkomst, de C.A.O.

Sommige afspraken uit een individuele arbeidsovereenkomst zijn voor alle werknemers en werkgevers uit een bepaalde sector gelijk. Die kunnen dan ook centraal worden geregeld tussen verenigingen van werknemers, de vakbonden, en één of meerdere werkgevers. In de sector dans zijn de onderhandelingspartners het Directie Overleg Dansgezelschappen en de Kunstebond FNV. De danser die geen lid is van de vakbond weet dus dat hij niet is vertegenwoordigd.

De uitkomsten van de onderhandelingen over collectieve afspraken worden vervat in een C.A.O.. Deze Collectieve Arbeids Overeenkomst regelt de voorwaarden waaronder de individuele arbeidsovereenkomsten moeten worden afgesloten. Dat heeft als belangrijk voordeel voor de betrokken partijen dat niet over ieder detail hoeft te worden onderhandeld.

Een Collectieve Arbeids Overeenkomst kan zoals dat heet algemeen verbindend worden verklaard door het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid. Als dat gebeurt zijn de afspraken landelijk van toepassing of op de gehele sector.

In de sector dans bestaat er vooralsnog slechts een gedeeltelijke C.A.O.. Alleen de afspraken over de werking van de Omscholingsregeling voor dansers en de Pensioenvoorziening zijn momenteel centraal vastgelegd. Overigens bestaat er wel een zogenoemde ontwerp C.A.O., maar die is niet gerealiseerd omdat de bekostiging ervan te duur bleek.

De zin van een arbeidsovereenkomst

De voornaamste betekenis van een arbeidsovereenkomst is helderheid en zekerheid over afspraken voor beide partijen. Alle betrokkenen weten waar ze aan toe zijn en onder welke voorwaarden. Met zekerheid wordt met name rechtszekerheid bedoeld. Omdat de arbeidsovereenkomst in de wet is geregeld, geniet de werknemer ontslagbescherming. Men kan niet vanwege een voortdurend slecht humeur worden ontslagen. Er moeten gegronde redenen aanwezig zijn. Ook de werkgever kan terugvallen op de wet bijvoorbeeld in het geval van een weigerachtige werknemer of een mogelijke andere conflictsituatie.

In feite is de kern van iedere afspraak het vermijden en regelen van een conflict. Een arbeidsovereenkomst is daarvan een van de meest uitgesproken voorbeelden.

In een situatie dat iemand werkt met behoud van uitkering heeft een arbeidsovereenkomst geen betekenis. Een van de drie belangrijkste elementen uit een arbeidsovereenkomst ontbreekt, namelijk de betaling. Toch is het ook in een dergelijke situatie van belang om afspraken aan het papier toe te vertrouwen. Al was het alleen maar om conflicten te vermijden.

Ontslag

Het is wellicht vreemd om in een gids bestemd voor de afgestudeerde dansstudent een hoofdstuk te wijden aan ontslag. Toch is het een logisch vervolg op het hoofdstuk over arbeidscontracten. Met name omdat dansers dikwijls werken onder zogenoemde contracten voor bepaalde tijd. Na afloop daarvan is er dus sprake van ontslag.

Een contract voor bepaalde tijd wil zeggen dat met de werkgever is afgesproken dat er voor een bepaalde, vastgelegde periode wordt gewerkt. Als de afgesproken tijdsduur van het contract (een jaar, een maand) is verstreken, is daarmee het arbeidscontract ten einde en is er sprake van, een van tevoren afgesproken, ontslag.

Een bepaalde tijd-contract kan worden verlengd. Als dat gebeurt binnen een termijn van 31 dagen na de datum waarop het eerste contract is afgelopen, gelden er voor het ontslag daarna bepaalde regels. Ten eerste wordt het contract geacht te zijn verlengd. Als het stilzwijgend gebeurt, is de duur van het contract gelijk aan de periode die voor het voorgaande contract gold. Met andere woorden: was het eerste contract geldig voor een jaar, dan is het verlengde contract ook geldig voor een jaar. Vóór het verstrijken van die termijn kan geen ontslag worden gegeven, tenzij in het contract de bepaling is opgenomen dat er tussentijds kan worden opgezegd.

Een tweede bijzonderheid is dat de werkgever, als hij het dienstverband wil opzeggen, een ontslagvergunning bij de directeur van het Arbeidsbureau moet aanvragen. Zonder ontslagvergunning is het ontslag niet geldig.

Als er sprake is van een contract voor onbepaalde tijd gelden weer andere regels. Ten eerste kunnen zowel de werkgever als de werknemer ontslag respectievelijk geven en nemen. Als de beide partijen daarmee akkoord gaan, is er verder geen probleem. Wel moeten zij zich aan de opzegtermijn houden. Wettelijk is die vastgesteld op tenminste de periode tussen twee salarisbetalingen. In de meeste gevallen is dat een maand. In het arbeidscontract kan echter een (langere) termijn zijn vastgelegd. Akkoord gaan met een ontslag heeft voor de werknemer te allen tijde consequenties voor een eventuele uitkering.

Wil de werkgever eenzijdig opzeggen dan heeft hij daarvoor toestemming van de directeur van het arbeidsbureau nodig. Wordt die ontslagvergunning verleend dan kan de werkgever, met inachtneming van de opzegtermijn, overgaan tot ontslag.

Een ontslagvergunning zal door de directeur van het Gewestelijk Arbeidsbureau nooit zo maar worden verleend. De werknemer wordt altijd in de gelegenheid gesteld om tegen het ontslag te protesteren.

Hij of zij krijgt daartoe een formulier van het arbeidsbureau met een aantal vragen over de ontslagaanvraag. Door middel van het formulier wordt getoetst of de argumenten van de werkgever overeenstemmen met de werkelijkheid en of er sprake is van een situatie waarin geen ontslag mag worden aangevraagd. Ontslag is bijvoorbeeld niet mogelijk als iemand ziek is, zwanger of lid van de ondernemings-

raad. Dit is wettelijk vastgelegd om te voorkomen dat personen om oneigenlijke redenen kunnen ontslagen. Zo kan een ondernemingsraadslid tenminste zijn mond opendoen zonder dat hij bang hoeft te zijn dat dit ontslag tot gevolg zou kunnen hebben.

Het formulier bevat ook een zinsnede waarmee zogenoemd formeel protest kan worden aangetekend. Daarmee kan de werknemer laten blijken dat hij zich tegen het ontslag zou willen verweren, maar begrijpt dat dat geen zin heeft. Daarmee verspeelt hij niet het recht op uitkering, hij stemt namelijk niet in met het ontslag, maar voorkomt een mogelijk lange procedure.

In het geval dat het arbeidsbureau een ontslagvergunning aan de werkgever verleent en de werknemer is het er nog steeds niet mee eens, bestaat de mogelijkheid om via de kantonrechter te protesteren wegens 'kennelijk onredelijk ontslag', zoals dat in juridische termen heet. In dat geval is het altijd raadzaam advies te vragen bij een advocaat, bureau voor rechtshulp of de Kunstenbond FNV (lidmaatschap vereist).

De Rijksgroepsregeling Werkloze Werknemers

Degene die na het afstuderen niet direct werk vindt, zal in veel gevallen een beroep doen op de overheid voor een uitkering. Iemand die nog nooit heeft gewerkt, zal een R.W.W.-uitkering bij de Gemeentelijke Sociale Dienst moeten aanvragen. R.W.W. is de afkorting van Rijksgroepsregeling Werkloze Werknemers. Dit is een nadere regeling binnen de Algemene Bijstand Wet (A.B.W.). Onterecht worden de twee termen R.W.W. en Bijstand nog wel eens door elkaar gebruikt.

De Algemene Bijstand Wet is een sociale voorziening voor in beginsel iedereen die niet in zijn eigen levensonderhoud kan voorzien en is bedoeld om te voorzien in de noodzakelijke kosten van het bestaan, een minimumgarantie voor een menswaardig bestaan. Algemeen noodzakelijke bestaanskosten is een vaststaand begrip. Het is niet mogelijk om zelf uit te maken wat de minimale kosten van bestaan zijn. Een beroep op de Bijstand is in een aantal gevallen ook mogelijk als werk niet mogelijk of wenselijk is. Denk aan alleenstaande ouders.

Om voor een Bijstandsuitkering in aanmerking te komen, wordt eerst bekeken of:

- de aanvrager niet over voldoende eigen middelen beschikt om in zijn of haar bestaan te voorzien,
- de aanvrager niet een beroep kan doen op een andere sociale verzekering of voorziening.

Voor een R.W.W.-uitkering geldt daarnaast dat de aanvrager:

- ingeschreven moet staan bij het Gewestelijk Arbeidsbureau,
- al het mogelijke moet doen om passende arbeid te vinden en
- mee moeten werken aan noodzakelijk geachte scholing, opleiding of omscholing.

De hoogte van de Bijstand en dus ook van de R.W.W. is een vastgesteld bedrag gekoppeld aan het minimumloon.

Een R.W.W.-uitkering moet worden aangevraagd bij de Gemeentelijke Sociale Dienst. Te allen tijde kan een aanvraag worden ingediend. Voortijdig melden bij de Sociale Dienst is mogelijk, zelfs aan te bevelen om een tijdige afhandeling van de aanvraag te waarborgen.

In een eerste gesprek met een ambtenaar van de Sociale Dienst wordt bekeken of werkelijk aanspraak gemaakt kan worden op een R.W.W.-uitkering. Daartoe worden alle noodzakelijke gegevens verzameld, zoals de financiële situatie van de aanvrager, de woonsituatie en dergelijke. Vervolgens wordt beslist of een uitkering wordt verstrekt. Officieel gebeurt dat door 'burgemeester en wethouders'. In ieder geval nooit door de behandelend ambtenaar.

De aanvrager krijgt vervolgens een schriftelijke kennisgeving met de beslissing over het toekennen van een uitkering. Tegen zo'n beslissing is altijd beroep mogelijk.

De duur van de R.W.W.-uitkering is niet aan een bepaalde termijn gebonden, zoals bijvoorbeeld bij een Ziektewetuitkering of een W.W.-uitkering wel het geval is.

Na één jaar kan echter van een R.W.W.-uitkeringsgerechtigde worden verlangd dat hij of zij zich 'breder' gaat oriënteren op de arbeidsmarkt, dat wil zeggen zich soepeler opstelt tegenover het aanvaarden van passende arbeid. Onvoldoende medewerking in de ogen van de Gemeentelijke Sociale Dienst kan een strafkorting tot gevolg hebben.

Werken met behoud van uitkering

Over het werken met behoud van uitkering bestaat een aanzienlijk aantal mythen en vooroordelen. Het risico om te worden betrapt zou heel klein zijn, zo lang men er maar het zwijgen toe doet of men kan maar beter niets afwijkends melden, want het loopt toch fout af. Veel mensen die ooit een uitkering hadden, kennen wel een meer of minder afschrikwekkend verhaal.

De vraag doet zich voor wat er allemaal van waar is.

In algemene zin kan er het volgende over worden opgemerkt.

De Algemene Bijstand Wet, waartoe de R.W.W. behoort, is een wet. Daarbij horen een aantal uitvoeringsregelingen. Alle beslissingen die een Sociale Dienst neemt, zijn daarop gebaseerd en zijn ergens op papier terug te vinden. Zo is de regeling die het mogelijk maakt om met behoud van uitkering te werken vastgelegd.

Omdat de A.B.W. betrekking heeft op grote groepen mensen is de regelgeving gecompliceerd. De uitvoerende ambtenaar waar de aanvrager of de uitkerings-trekker mee wordt geconfronteerd, is daarom vaak niet volledig op de hoogte van de afwijkende regelingen. Belangrijk is het om zelf zo adequaat mogelijk te zijn geïnformeerd.

De Sociale Diensten, met name in de grote steden, kennen een grote bureaucratie met alle nadelen vandien. Traagheid bij eventuele beslissingen, contacten met verschillende mensen die verschillende bevoegdheden hebben, misverstanden die ontstaan door ondoorzichtigheid in de organisatie, en dergelijke.

De nadelen weerhouden velen ervan om de Sociale Diensten op de hoogte te brengen van hun activiteiten.

Toch heeft de ervaring geleerd dat er meer mogelijk is dan men vaak denkt.

De regeling voor het werken met behoud van uitkering dateert uit 1984. Toen legden de ministeries van W.V.C. en Sociale Zaken en Werkgelegenheid gezamenlijk een aantal richtlijnen vast, waaraan het werken met behoud van uitkering voor artiesten en musici moet voldoen.

Wat mag er wel en wat mag er niet?

De belangrijkste beweegreden die leidde tot de totstandkoming van de regeling die het werken met behoud van uitkering mogelijk maakt, was de noodzaak voor de danser om zijn of haar vakbekwaamheid in stand te houden. Een danser die geen lessen neemt, wordt op den duur arbeidsongeschikt omdat zijn belangrijkste instrument, het lichaam, uit vorm raakt. Daarom mag vrijwel alles wat tot doel heeft de vakbekwaamheid in stand te houden. Zo is trainen toegestaan, maar ook het repeteren van oud repertoire. Nu is het voor een uitkerende instantie moeilijk te beoordelen wat oud of nieuw repertoire is, waardoor in feite veel mag, zolang men maar niet op het podium verschijnt.

Het maken van een productie is slechts onder voorwaarden toegestaan. Mee-werken aan een eenmalige manifestatie of een liefdadigheidsvoorstelling wordt gebillijkt.

Wil men meerdere voorstellingen geven, bijvoorbeeld als danser in een bestaande groep, of een eigen dansgezelschap vormen, dan zijn de voorwaarden nauwer geformuleerd. Ook treden er dan verschillen op tussen de verschillende soorten uitkeringen. Meerdere voorstellingen doen of het vormen van een dansgezelschap is bijvoorbeeld alleen mogelijk met een R.W.W.-uitkering. De Werkloosheidswetgeving (W.W.) en andere uitkeringen (bijv. W.A.O. of de Ziektewet) staan dit niet toe.

Voor het met behoud van een R.W.W.-uitkering vormen van een dansgezelschap is vooraf toestemming vereist. Om die te verkrijgen, moet een projectaanvraag worden ingediend bij de Gemeentelijke Sociale Dienst, die de aanvraag op een veelheid van criteria beoordeelt. In een aantal grote steden moet de aanvraag worden ingediend bij een zogenoemde Regionale Toetsingscommissie (R.T.C.). Informeer vooraf, bijvoorbeeld bij de Gemeentelijke Sociale Dienst of er een toetsingscommissie bestaat.

De toetsingscommissies zijn opgericht vooruitlopend op een wetsvoorstel, waarin het werken met behoud van uitkering wettelijk wordt geregeld. In die wet zou moeten worden vastgelegd dat iedere aanvraag moet worden beoordeeld door een dergelijke commissie. Naar het zich echter nu laat aanzien, is het zeer de vraag of deze wet er ooit zal komen. De toekomst van de bestaande toetsingscommissies en het werken met behoud van uitkering wordt daarmee onzeker.

Een aanvraag kan in een aantal vormen worden ingediend. Bij de beoordeling ervan gelden in eerste instantie een aantal algemene richtlijnen. Het belang van het individu moet voorop staan. Dat wil zeggen de werkzaamheden moeten gericht zijn op het in stand houden of vergroten van de vakbekwaamheid.

De werkzaamheden moeten ieder moment kunnen worden afgebroken, omdat men beschikbaar moet blijven voor de arbeidsmarkt. Tenslotte moeten de activiteiten in tijd begrensd zijn. Het moet bekend zijn wanneer het project is afgelopen.

Een vorm van een project dat voor goedkeuring in aanmerking komt, is onbetaald ondersteunend en/of organisatorisch werk bij een bestaand gezelschap verrichten. Van belang bij de beoordeling is of voor die werkzaamheden geen betaalde of gesubsidieerde kracht kan worden aangetrokken. Tevens wordt bekeken of het om werkzaamheden gaat die anders niet zouden worden verricht en of het geen werkzaamheden zijn die normaal door anderen tegen betaling zouden worden uitgevoerd.

Ook kan een werklozenproject worden opgezet. Dat mag niet gericht zijn op winst. Er moeten gebruikelijke toegangsprijzen en/of uitkoopsommen worden gehanteerd. Daarnaast moeten de materiaal-, overhead- en begeleidingskosten gedeeltelijk uit particuliere bron worden gefinancierd. Tenslotte moet het gaan om werkzaamheden die anders niet zouden worden uitgevoerd.

Het is raadzaam om bij het indienen van de aanvraag advies in te winnen bij een onafhankelijke organisatie. De grote gemeenten kennen een Vrijwilligerscentrale of vergelijkbare instellingen, die met raad en daad bijstaan.

De dagelijkse training

Een danser die is aangewezen op een R.W.W.-uitkering is genoodzaakt om de dagelijkse training ook daarvan te betalen. Omdat veel dansers dagelijks lessen nemen, kan dat bedrag per maand behoorlijk oplopen.

De Algemene Bijstand Wet en R.W.W. voorzien in de noodzakelijke kosten van het bestaan. De trainingskosten zijn ook noodzakelijk, maar drukken extra op de kosten van het bestaan. Hoe is dat op te lossen?

In beginsel is het mogelijk daarvoor zogenoemde Bijstand voor bijzondere kosten aan te vragen. Bijzondere Bijstand is een vergoeding voor, zoals het woord al zegt, bijzondere maar wel noodzakelijke kosten. De Gemeentelijke Sociale Dienst beoordeelt of het noodzakelijk is. Niet iedere Sociale Dienst of Gemeente hoeft hetzelfde te oordelen. De G.S.D. in Groningen kan de training voor dansers heel belangrijk vinden terwijl de Sociale Dienst in Maastricht er speciale voorwaarden aan verbindt, zoals het vooruitzicht op werk. Daarnaast kan ook het oordeel per individu verschillen. Als men bijvoorbeeld vindt dat iemand te weinig inspanningen levert om werk te zoeken, terwijl een ander dat wel doet, dan kan dat aanleiding zijn om al dan niet Bijzondere Bijstand te verlenen.

Tot nu toe is alleen in de gemeente Rotterdam een oplossing voor alle dansers bedacht. Iedere net afgestudeerde danser komt in aanmerking voor Bijzondere Bijstand. Men beschouwt de training van de danser hetzelfde als de 'vliegen' van de piloot. Zonder de noodzakelijke vliegen komt een vliegenier niet aan een baan, sterker nog: hij verliest zijn vliegbrevet. Datzelfde geldt voor de afgestudeerde danser. Om direct na het afstuderen een baan te vinden is heel moeilijk. Als dat niet lukt, is het wel nodig om de vakbekwaamheid in stand te houden. De ervaring met en van de praktijk kan de kans op een baan vergroten.

Iedere danser die in Rotterdam woont en daar een R.W.W.-uitkering heeft, kan een vergoeding voor de dagelijkse training aanvragen. De net afgestudeerden ontvangen die in ieder geval. Per half jaar wordt vervolgens bekeken of er redenen zijn om de vergoeding in te trekken. Als men bijvoorbeeld geen blijf geeft van werkwilgheid kan dat aanleiding zijn om de Bijzondere Bijstand niet langer te verstrekken.

De periode dat een dergelijke vergoeding wordt gegeven, is bepaald op maximaal anderhalf jaar. Dan wordt men geacht een baan te hebben gevonden of moet men de kosten voor eigen rekening nemen. De kosten van de lessen minus een eigen jaarlijkse bijdrage worden vergoed.

Voor iedere werkzoekende danser met een R.W.W.-uitkering is het advies een vergoeding aan te vragen. Er bestaat namelijk altijd de mogelijkheid dat op grond van een individuele aanvraag een vergoeding van lessen wordt toegewezen.

Dien het verzoek schriftelijk in, omkleed met argumenten waarom Bijzondere Bijstand noodzakelijk is en geef daarbij aan dat bekostiging uit andere middelen niet mogelijk is. Anders gezegd toon aan dat de Bijstand alleen niet voldoende is om rond te komen en lessen te kunnen blijven nemen.

Een ambtenaar die onwetend of onwillig lijkt, is te allen tijde verplicht de aanvraag in behandeling te nemen.

Wordt de aanvraag afgewezen, dan bestaat de mogelijkheid (tot drie maal toe) beroep aan te tekenen.

Een eigen dansgroep, een eigen produktie

Niet iedereen heeft de ambitie of slaagt erin bij een gezelschap te gaan dansen. Sommige afgestudeerden willen zelf choreograferen of zelf een voorstelling maken. Het oprichten van een eigen gezelschap of, minder ambitieus, zelf een voorstelling maken, kan in dat geval een oplossing zijn.

Niettemin is een ouderwets Nederlands spreekwoord wellicht op zijn plaats: 'Bezint eer ge begint'. Bij het maken van een produktie komt heel veel kijken. Niet alleen artistieke kwaliteiten zijn noodzakelijk, maar evenzeer zakelijke, organisatorische en tal van andere.

Kunst is weliswaar geen commercieel produkt, toch is het maken van een eigen produktie en in nog sterkere mate het starten van een eigen gezelschap een vorm van zelfstandig ondernemen. Het produkt is de voorstelling, de mensen die eraan deelnemen de organisatie.

Het begint met het idee. Voordat het idee uiteindelijk is uitgewerkt tot een daadwerkelijke theatervoorstelling zijn echter heel wat stations gepasseerd. Om het plan zoveel mogelijk kans van slagen te geven is het beste advies wellicht: planmatig werken. Iedere stap in het proces naar een voorstelling kost tijd en omwille van de duidelijkheid is het goed daar overzicht over te hebben.

Daarnaast doen zich tal van zaken voor die belangrijk zijn, maar waarvoor degene die het idee uit wil werken misschien niet de deskundigheid heeft of waarvan hij het belang misschien onderschat. Denk aan: administratie, belastingen, verzekeringen, publiciteit, rechtspersonen, auteursrechten, enz.. Het verwaarlozen van een van deze aspecten kan het hele project doen ineensinken.

Om te beginnen is het zinvol om een rechtspersoon te kiezen. Een rechtsvorm, zoals een stichting of een vereniging, regelt de aansprakelijkheid en voorkomt onder meer dat bij een financieel debacle het privé kapitaal van de initiatiefnemer wordt aangesproken. Daarnaast heeft een rechtsvorm een aantal fiscale voordelen. Voor het verkrijgen van subsidie is een rechtspersoon noodzakelijk.

De meest gehanteerde rechtsvorm in het geval van een dansgezelschap is een stichting. De oprichting daarvan moet worden vastgelegd bij een notaris middels een officiële oprichtingsakte. Deze akte bevat tenminste de statuten, waarin onder meer is vastgelegd wat de doelstelling van de stichting is. Ook moet een stichting worden ingeschreven bij de Kamer van Koophandel.

Een stichting heeft een bestuur bestaande uit drie tot zeven personen. Het bestuur draagt in beginsel de verantwoording voor alle belangrijke beslissingen. Iemand die een dansvoorstelling wil maken, zal waarschijnlijk zelf de belangrijke beslissingen willen nemen. Een weerbarstig, kritisch bestuur is in zo'n situatie belemmerend. Deze verantwoordelijkheid kan niettemin worden gedelegeerd naar een of meerdere medewerkers.

Als een rechtsvorm is gevonden, is een volgende stap het vinden van een ruimte. Dans vraagt in de meeste gevallen om veel ruimte, bij voorkeur met een spiegel(wand). Niet iedere zaal is geschikt om een dans in te maken. De zogenoemde Danswerkplaatsen kunnen in dat geval een helpende hand bieden al zijn de mogelijkheden daarvan ook beperkt.

Financiën is een hoofdstuk apart. Voor de kosten van een voorstelling, en dat zijn er nogal wat, wordt in de meeste gevallen een subsidieverzoek ingediend. Het zal echter duidelijk zijn uit het hoofdstuk over de bestaansmiddelen van gezelschappen dat dat geen gemakkelijke zaak is.

Andere mogelijkheden

Het aantal is weliswaar beperkt, maar er zijn fondsen die in meer of mindere mate een bijdrage willen leveren aan dansvoorstellingen en -gezelschappen. Van belang is te achterhalen welke fondsen de kunsten willen bevorderen. Het is handig om vooraf informatie te vergaren over mogelijkheden en aanvraagprocedures. Sommigen verstrekken giften, anderen leningen, al dan niet renteloos. In dit verband is het zinnig om ook het hoofdstuk Studiebeurzen nog eens door te nemen.

Een aparte plaats in dit rijtje wordt ingenomen door het Prins Bernhard Fonds. Dit fonds biedt sinds enige tijd financiële ondersteuning aan afstuderenden die een productie willen maken. De aanvraagformulieren daarvoor worden via de opleidingen verstrekt.

Een ander gevleugeld woord als het op financiering aankomt is sponsoring. De realiteit is echter dat sponsoring van de kunsten in het algemeen maar op zeer beperkte schaal plaatsvindt.

Een beginnende dansgroep krijgt ook te maken met belastingen. Als personeel in dienst wordt genomen, moet rekening worden gehouden met sociale lasten, het regelen van de gezagsverhouding en dergelijke. Als muziek wordt gebruikt, moet aan B.U.M.A. rechten worden betaald. Men krijgt te maken met verzekeringen. Kortom: een gedegen administratie is belangrijk.

Tenslotte moet een voorstelling worden verkocht. De praktijk is dat het aanbod van dansvoorstellingen groot is. Niet ieder theater programmeert dans of kiest voor een beginnende groep.

Het voorafgaande maakt duidelijk dat het maken van een voorstelling of het starten van een eigen gezelschap niet zomaar een alternatief is voor het niet hebben van een baan als danser. Positief gemotiveerden dat wil zeggen degenen voor wie het starten van een eigen groep de eerste keus is, hebben naar verwachting de grootste kans van slagen.

Studiebeurzen

Bijscholing als danser is doorgaans heel zinvol. Er is veel te leren. Verschillende stijlen, verschillende technieken hebben uiteenlopende effecten op de lichaamsbeheersing en bieden verschillende mogelijkheden. Met name binnen de moderne dans zijn tal van varianten denkbaar. In toenemende mate bieden de Nederlandse dansvakopleidingen mogelijkheden tot na- en bijscholing. Maar het is niet verwonderlijk dat veel dansers na korte of langere tijd een studiereis willen gaan maken. Om techniek bij te schaven, om nieuwe inspiratie op te doen, om andere stijlen te leren kennen of om te ervaren hoe dansers in een ander land of cultuur werken.

Aan een studiereis hangt altijd een prijskaartje. Afhankelijk van de bestemming en de duur van de reis kan dit bedrag aardig oplopen. Een reis van drie maanden naar New York kost al snel zo'n tienduizend gulden. Hoe dat te financieren?

Daartoe bestaan verschillende mogelijkheden. Meerdere instanties stellen beurzen, renteloze leningen of een combinatie van beiden ter beschikking, maar aanvraagprocedures, mogelijkheden en voorwaarden lopen nogal uiteen.

Hieronder volgt een globaal overzicht van de algemene mogelijkheden met een verwijzing naar de instanties, die de aanvragen begeleiden of waar meer informatie te verkrijgen is. Aan de specifieke mogelijkheden voor de dans is een aparte paragraaf gewijd.

De Nederlandse overheid heeft met een groot aantal landen overeenkomsten afgesloten om de samenwerking op cultureel en educatief gebied te bevorderen. Op grond van deze afspraken worden door het ontvangende land beurzen beschikbaar gesteld voor studenten of net afgestudeerden, die in het betreffende land willen studeren of onderzoek willen doen. Deze beurzen hebben betrekking op allerlei vakgebieden dus ook andere dan dans.

Per land zijn voorwaarden en mogelijkheden verschillend. Zo stelt bijvoorbeeld Australië jaarlijks twee beurzen beschikbaar voor post-academisch onderwijs ter beschikking (dansers komen daar dus niet voor in aanmerking) en een land als Frankrijk heeft jaarlijks vijftig tot honderd zogenoemde beursmaanden te ver-
geven.

In het kader van de eerdergenoemde overeenkomsten tussen Nederland en andere landen worden ook zogenoemde zomerbeurzen ter beschikking gesteld. Ook daarvoor geldt dat de voorwaarden en mogelijkheden per land en zelfs per zomer verschillen. Het is dus van belang hierover tijdig (dit is tenminste een half jaar tevoren) informatie te verzamelen.

Een derde mogelijkheid is het aanvragen van een studiebeurs in het kader van uitwisselingsprogramma's binnen de Europese Economische Gemeenschap. Dat zijn:

- het Erasmus programma (van de E.E.G.)
- het Stir programma (van de Nederlandse overheid) en
- het Comett programma (van de E.E.G.)

Het voert te ver om uiteen te zetten wat deze programma's inhouden. Wel is belangrijk te weten dat er aan deze programma's een aantal beperkingen zitten. Ze kunnen bijvoorbeeld niet individueel worden aangevraagd en zijn alleen bedoeld voor studerende(n) of (onder bepaalde voorwaarden) voor net afgestudeerde(n). De aanvragen moeten worden ingediend via de Hogeschool of Universiteit waar men studeert.

Voor de uitwisseling met Groot-Brittannië, de Verenigde Staten en China bestaan aparte programma's.

Naast de voorzieningen van de overheid bestaan er ook mogelijkheden om bij particuliere fondsen een studie- of reisbeurs aan te vragen. Het aantal fondsen is vrij groot. Ook voor fondsen geldt dat zij ieder hun eigen richtlijnen opstellen. De doelstellingen lopen uiteen. Sommige vergoeden opleidingen (studiereizen) voor een beroep in de ruimste zin van het woord, maar alleen voor mensen met een bepaalde religieuze overtuiging. Anderen verstrekken giften of leningen, omdat zij tot doel hebben de kunst in het algemeen te bevorderen.

Het is van belang om vooraf goed geïnformeerd te zijn over de mogelijkheden van fondsen en hoe hun aanvraagprocedures zijn. Het Nederlands Informatiecentrum voor Fondsen en de St. Maagdenhuis (zie onderstaande adressen) kunnen daarbij zinvol adviseren.

Specifieke mogelijkheden voor dans(studenten)

De meest specifieke mogelijkheid voor een danser en/of choreograaf om een beurs aan te vragen is de Stichting Voortgezette Studies Podiumkunsten. Deze stichting is ondergebracht bij het Voorzieningsfonds voor Kunstenaars in Den Haag en beheert de beurzen die vroeger door het ministerie werden verstrekt.

De aanvraag voor een beurs moet dan ook worden gericht aan hetzelfde adres als het Voorzieningsfonds voor Kunstenaars. Degenen die tenminste een Nederlandse dansvakopleiding hebben gevolgd, kunnen een beurs aanvragen. De aanvragen worden beoordeeld door een commissie, bestaande uit vijf mensen die verschillende geledingen van het dansveld vertegenwoordigen.

Per jaar krijgt deze commissie gemiddeld zo'n zestig aanvragen om te beoordelen en dit aantal neemt jaarlijks toe. Om die reden kunnen niet alle aanvragen worden gehonoreerd. De commissie hanteert een aantal uitgangspunten bij de beoordeling van de aanvragen. Zo speelt het talent van de aanvrager een rol. Om dat te beoordelen onderhoudt de commissie contacten met belangrijke het dansvak-onderwijs. Soms worden audities gehouden om het talent in de praktijk te kunnen toetsen.

Een tweede belangrijk criterium is de leeftijd. Het streven is om de beurzen toe te wijzen aan zo jong mogelijke dansers, danseressen en choreografen. De verwachting is dat het profijt dat de bijscholing opbrengt bij hen het grootst is. Tenslotte is het ook van belang dat het uiteindelijke resultaat van belang is voor de Nederlandse danskunst. Iemand die een studiereis gaat maken om auditie te kunnen doen bij het New York City Ballet maakt dus weinig kans op een toewijzing.

Alhoewel de beurzen bedoeld zijn voor personen werkzaam in de dans, maakt de commissie een duidelijke keuze voor de aanvragen van toneeldansers en -danseressen en choreografen. Dansdocenten en anderen zullen hun geluk eerst bij andere instanties moeten beproeven. Bijvoorbeeld het ministerie van Onderwijs en Wetenschappen of andere beursverstreckende instanties.

De aanvragen voor een beurs van de Stichting Voortgezette Studies Podiumkunsten moeten vroeg worden ingediend. Momenteel is de uiterste inzendingdatum 31 december van het jaar voorafgaande aan het jaar, waarin men een studiereis wil ondernemen. Naar verwachtingen zal in de toekomst dit tijdstip een aantal maanden worden vervroegd. De Stichting hanteert voorgedrukte aanvraagformulieren.

Hoe te werk?

Het opstellen van een beursaanvraag of een brief aan een fonds is een tijdrovende klus. Men vergist zich vaak in het beslag dat het schrijven van een dergelijke brief legt.

Een beknopt, helder en zakelijk verzoek maakt de meeste kans van slagen, maar dat kan aardig wat zweetdruppels kosten. Het is goed om daar de tijd voor te nemen. Het belang is vergelijkbaar met dat van een sollicitatiebrief; goed en duidelijk overkomen zonder overbodige franje.

Soms worden voorgedrukte aanvraagformulieren gehanteerd. Informeer daarnaar. Soms is daarnaast een aparte toelichting zinvol. Bijvoorbeeld als het vragenformulier te weinig ruimte biedt om de motivatie voldoende te formuleren of niet die vragen bevat die voor jouw aanvraag van belang zijn.

Er bestaat geen standaardformule hoe een aanvraag moet worden opgesteld. Onderstaande tips en richtlijnen zijn niet meer dan dat.

- stel jezelf voor en maak duidelijk wat de vraag is. De lezer weet dan waar hij of zij aan toe is.
- schets beknopt iets over je achtergrond en motiveer de keuze van de studie c.q. het reisdoel. Schrijf iets over wat er kan worden bereikt en het belang ervan. Wees daarbij specifiek en concreet en vermijdt onbegrijpelijkheden. In veel gevallen wordt een dergelijke brief door mensen gelezen die niet zijn ingevoerd in de dans. Probeer overbodig vakjargon te vermijden.
- vermeld de te verwachten resultaten. Wat zijn de consequenties van een dergelijke reis op het terrein van artistieke mogelijkheden of de arbeidsmarktkansen. Wat levert een dergelijke reis op?

- motiveer de keuze om een fonds aan te schrijven.
- geef aan wat je al hebt gedaan om financiering te vinden en wat je eigen bijdrage of die van anderen al is.
- formuleer positief. Schrijf niet dat een subsidiegever iets niet verstrekt of dat er toch geen baan in het verschiet is en dat om de tijd te doden een studiereis zinvol zou zijn.
- extra informatie kan van belang zijn. Denk aan een curriculum vitae, een begroting, adhesiebetuigingen en dergelijke.
- geef tenslotte aan dat desgevraagd altijd de bereidheid bestaat de aanvraag mondeling toe te lichten.

Belangrijke adressen en instanties

- **Nuffic**

Afd. Internationalisering en studievergelijking
 Badhuisweg 251
 Postbus 90734
 2509 LS Den Haag
 tel. 070-3510510

Het Nuffic publiceert jaarlijks een uitgebreide brochure met informatie over de beurzen, die worden verstrekt in het kader van:

de Culturele Verdragen (m.u.v. de Verenigde Staten, Groot-Brittannië en China); de Zomerbeurzen; de Erasmus-, Stir- en Comett-programma's.

- **Netherlands America Commission for Educational Exchange (NACEE)**

Nieuwe Spiegelstraat 26
 1017 DG Amsterdam
 Tel. 020-275421

De NACEE is de uitvoerende instantie van het culturele verdrag tussen de Verenigde Staten en Nederland. Geeft uitvoerige informatie over beursmogelijkheden en beschikt tevens over informatie van andere instanties en andere mogelijkheden.

- **British Council**

Keizersgracht 343
 1016 EH Amsterdam
 Tel. 020-223644

De British Council is belast met de uitvoering van het Culturele verdrag tussen Nederland en Groot-Brittannië.

- **Het ministerie van Onderwijs en Wetenschappen**

afdeling Internationale Betrekkingen
Postbus 25000
2700 LZ Zoetermeer
Tel. 079-531911

Dit ministerie verstrekt nadere inlichtingen en aanvraagformulieren m.b.t. beurzen voor de Volksrepubliek China.

- **Het Voorzieningsfonds voor Kunstenaars (VVK)**

Wassenaarseweg 20
2596 CH Den Haag
Tel. 070-3469559

Het V.V.K. geeft voorlichting over beurzenmogelijkheden.

- **De Stichting Voortgezette Studies Podiumkunsten**

Wassenaarseweg 20
2596 CH Den Haag
Tel. 070-3609402

De stichting beheert de beurzen die van rijkswege ter beschikking worden gesteld.

- **Het Nederlands Informatiecentrum voor Fondsen**

Postbus 96827
2509 JE Den Haag

Het N.I.F. verzamelt informatie over particuliere fondsen en stelt zich tot doel het goed functioneren van fondsen in de Nederlandse samenleving te bevorderen. Het is de uitgever van het zogenoemde 'Fondsenboek', dat een helder inzicht geeft in de fondsen die er in Nederland bestaan. Informeer naar de meest recente uitgave.

- **De Stichting Maagdenhuis**

Postbus 7820
1008 AA Amsterdam

De St. Maagdenhuis kan advies uitbrengen over welke fondsen mogelijk bereid zijn tot ondersteuning bij het maken van een studiereis. Daartoe moet een speciaal verzoek worden geschreven dat zo uitgebreid en specifiek mogelijk moet zijn, alsof het een direct verzoek aan een fonds is.

De Stichting Omscholingsregeling Dansers (S.O.D.)

Iedere danser die begint aan zijn of haar professionele loopbaan, weet dat hij of zij dit werk niet tot aan de pensioengerechtigde leeftijd zal kunnen uitoefenen. Door de eisen die aan de beroepsbeoefenaar worden gesteld, is deze genoodzaakt om na een kortere of langere periode naar een ander beroep om te zien.

Dat heeft geleid tot de instelling van een speciaal fonds voor dansers die hun loopbaan beëindigen en een nieuwe maatschappelijke start moeten maken.

Door middel van een studiekosten/investeringsregeling en een aanvulling op de werkloosheidsuitkering wordt het voor een ex-danser gemakkelijker om een toekomst na de dansloopbaan te realiseren.

Om in aanmerking te komen voor de voorzieningen van het fonds moet men om te beginnen zich aanmelden. Dansers die werkzaam zijn bij de zogenoemde D.O.D.-gezelschappen zijn automatisch lid van het fonds. Dat is vastgelegd in de C.A.O. als onderdeel van de arbeidsvoorwaarden. Een (beperkt) aantal andere gezelschappen is ook aangesloten. Informeer naar de actuele stand van zaken!

Voor de beginnende danser is het van belang om bij zijn werkgever te informeren of deze deelneemt aan het Omscholingsfonds. Als dat niet het geval is, kan de betrokken danser zijn werkgever proberen te overtuigen van de noodzaak tot deelname of zichzelf als individueel lid aanmelden.

Dansers die werken met behoud van uitkering, kunnen zich **niet** aansluiten bij het fonds.

Aangesloten dansers en gezelschappen zijn verplicht premie af te dragen. Deze premie is een percentage van het bruto maandsalaris en bestaat uit een werkgevers- en een werknemersdeel. De werkgever betaalt 1,5 % en de werknemer 1 % van het brutomaandsalaris. Van de werknemers die zijn aangesloten bij het Pensioenfonds voor de Dans, wordt de premie verrekend met de pensioenpremie.

De aangesloten danser waarvan de werkgever niet bereid is de werkgeverspremie te voldoen moet zelf dit gedeelte voor zijn rekening nemen. De totale premie-afdracht bedraagt in dat geval 2,5 % van het bruto salaris.

Iedere danser die aan drie voorwaarden voldoet, kan voor de voorzieningen van het Omscholingsfonds in aanmerking komen. Die drie voorwaarden zijn:

1. men moet minimaal 'tijdens tien jaar' professioneel hebben gedanst,
2. men moet tenminste zestig maandpremies hebben betaald aan het Omscholingsfonds en
3. de dansloopbaan moet worden beëindigd.

'Tijdens tien jaar' wil zeggen dat het geen volledig gewerkte jaren hoeven te zijn. Een contract van bijvoorbeeld een maand is voldoende om het jaar volledig te laten meetellen voor de eindvoorwaarden. Het hebben gehad van verschillende contracten bij meerdere gezelschappen is niet van belang. Ook mag de carrière

zijn onderbroken om welke reden dan ook, zo lang de minimumeis (in tien jaar hebben gedanst) maar wordt vervuld.

Naar verwachting zal in de nabije toekomst van de zogenoemde tien-jaren-eis worden afgeweken in het geval dat een danser om medische redenen zijn loopbaan heeft moeten beëindigen.

De totale voorwaarden betekenen dat een danser die in tien jaar gemiddeld zes maanden onder contract heeft gestaan bij een aangesloten gezelschap aanspraak kan maken op de voorzieningen van het omscholingsfonds.

Voor de danser die aan de voorwaarden voldoet, biedt het Omscholingsfonds twee faciliteiten.

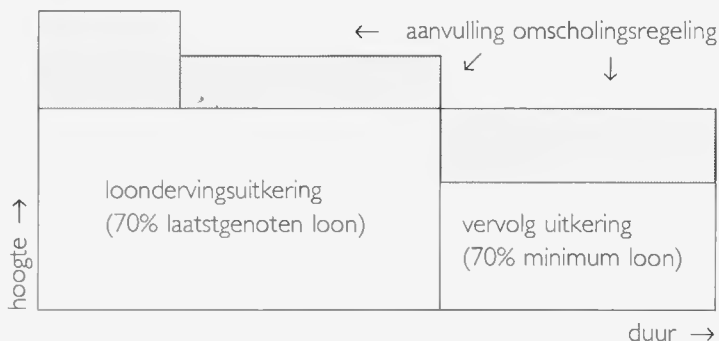
1. Een aanvulling op de nieuwe inkomensbron na beëindiging van de dansloopbaan en
2. Een tegemoetkoming in de studiekosten als iemand gaat studeren (studiekostenregeling) of een tegemoetkoming in de rentelasten als iemand geld heeft geleend om een eigen bedrijf te beginnen (de zogenoemde investeringsregeling).

ad. 1. Een danser die zijn carrière beëindigt, zal in de meeste gevallen een beroep doen op de Werkloosheidswet (W.W.). De aanvulling van het Omscholingsfonds is dan ook op deze, meest waarschijnlijke, situatie gebaseerd.

Gedurende het eerste half jaar vult het fonds het inkomen aan tot het niveau van het laatstgenoten salaris. Dat wil zeggen het fonds geeft gedurende deze periode in het algemeen een aanvulling van maximaal 30% van het oude salaris. De daaropvolgende twaalf maanden voorziet het fonds in een aanvulling tot 85% van het laatstgenoten salaris, hetgeen een aanvulling van 15% betekent. Tenslotte betaalt het fonds gedurende de resterende duur van de uitkering een aanvulling tot 70% van het laatste salarisniveau.

De duur van de W.W.-uitkering is afhankelijk van hoe lang iemand heeft gewerkt voor hij een uitkering kreeg. Daardoor varieert ook de duur van de aanvulling, die de Stichting Omscholingsregeling Dansers verstrekt. De gemiddelde duur van een W.W.-uitkering na een dansloopbaan van tien jaar bedraagt tweeëneenhalf jaar.

In schema:

Iedere andere bron van inkomsten zal op dezelfde manier worden aangevuld als in de bovengeschetste situatie zou zijn gebeurd. Dat wil zeggen dat een danser die na de loopbaanbeëindiging een baan vindt, op dezelfde percentages aanvulling kan rekenen als in de situatie dat hij of zij werkloos zou zijn geweest. Mocht het totaal van inkomen plus aanvulling echter het oude salarisniveau overstijgen, dan wordt alles boven de 100% resp. 85% en 70% in mindering gebracht op de aanvulling.

Dansers die na beëindiging van hun actieve loopbaan in het buitenland gaan wonen zijn verplicht om in plaats van een aanvulling gedurende de W.W.-periode een totaalbedrag ineens te accepteren. Deze uitkering ineens bedraagt zes maal het bruto maandsalaris (inclusief vakantiegeld).

ad.2. Dansers die willen studeren, kunnen naast het verkrijgen van de aanvulling op het inkomen, ook een studiekostenaanvraag doen bij het Omscholingsfonds. Als de aanvraag wordt goedgekeurd, kunnen de kosten van de gekozen opleiding tot een maximum van 5000 gulden per jaar worden vergoed. Scholing die voor vergoeding in aanmerking komt, hoeft niet per se het karakter van een opleiding of cursus te hebben. Ook kosten van een scholing of training in de praktijk, zoals de eerste schreden als choreograaf of stages als danspedagoog, kunnen voor vergoeding in aanmerking komen. Daartoe is echter wel toestemming van het bestuur van het Omscholingsfonds vereist.

Een andere bijzonderheid van de studiekostenregeling is dat niet tot het einde van de dansloopbaan behoeft te worden gewacht, voordat studiekosten kunnen worden gedeclareerd. Op het moment dat een danser kan aantonen dat hij aan de eisen van het Omscholingsfonds gaat voldoen, kan hij een aanvraag voor vergoeding van de studiekosten indienen. Dat is het geval als iemand een contract kan laten zien, waaruit blijkt dat hij of zij zijn tiende jaar als danser gaat werken en zestig premies gaat voldoen. Iemand kan dus in zijn tiende seizoen een opleiding beginnen, waarvan de kosten door het Omscholingsfonds kunnen worden vergoed.

Dat geldt niet voor de zogenoemde investeringsregeling. Deze regeling is bedoeld om een ex-danser die een eigen bedrijf wil opzetten en daartoe een lening moet afsluiten, in de rentelasten van de lening tegemoet te komen. Ook dat bedrag is gebonden aan het maximum van 5000 gulden per jaar voor een periode van ten hoogste vier jaar.

Aandachtspunten

Een danser die gebruik maakt van de Omscholingsregeling, mag niet langer professioneel (betaald of onbetaald) werkzaamheden als danser verrichten zonder voorafgaande toestemming van het bestuur. Anders zou het Omscholingsfonds zijn eigen doel voorbijstreven.

De danser die gebruik maakt van de Omscholingsregeling in combinatie met de W.W. moet zich houden aan de voorschriften en regels met betrekking tot de

W.W.. Het is belangrijk goed op de hoogte te zijn. Zo is bijvoorbeeld voor het volgen van een opleiding met behoud van uitkering voorafgaande toestemming van de bedrijfsvereniging (de instantie die de uitkering verstrekt) vereist. Meer in het algemeen geldt het volgende: de Werkloosheidswet (WW) is een verzekering tegen de (financiële) gevolgen van werkloosheid en is niet ingericht op mensen die van beroep willen of moeten veranderen. De ambtenaren van de bedrijfsvereniging staan doorgaans ook wat onwennig tegenover dit soort vragen. Het is daarom van belang bijtijds en goed te zijn geïnformeerd over de mogelijkheden en onmogelijkheden van de W.W., al dan niet in combinatie met de Omscholingsregeling. Als je het niet of onvoldoende weet, laat je informeren! De sociaal functionaris van het Nederlands Instituut voor de Dans is op de hoogte. De voorzieningen van het Omscholingsfonds zijn vastgelegd in een reglement, dat is te verkrijgen bij het Nederlands Instituut voor de Dans (Amsterdam) of bij de Stichting Omscholingsregeling Dansers (Den Haag). Zie adressenlijst. Van het reglement bestaat ook een Engelse samenvatting.

Iedere beginnende danser zal zich ongetwijfeld afvragen of het zinvol is zich aan te sluiten bij het Omscholingsfonds. Gedachten als die-tien-jaar-haal-ik-toch-nooit of wie-dan-leeft-dan-zorgt of ik-ben-ook-niet-voor-mijn-uitvaart-verzekerd, weerhoudt een aantal dansers ervan zich aan te sluiten. Toch is het belangrijk het wel te doen. De loopbaanbeëindiging is onvermijdelijk.

De dienstplicht

Iedere Nederlandse jongen en dus ook de (aankomende) danser krijgt vroeger of later te maken met de militaire dienstplicht. Op een zeker moment rolt er een oproep voor de keuring voor de militaire dienstplicht in de brievenbus.

Iedereen die geschikt wordt bevonden, ontvangt na verloop van tijd een zogenoemde waarschuwingsoproeping. Die oproep komt meestal ongelegen, voor een (aankomend) danser altijd.

Gedurende minimaal veertien maanden een dansloopbaan onderbreken is voor het verdere verloop ervan in de meeste gevallen desastreus. In dienst is het onmogelijk om de noodzakelijke danstraining te doen om de doodeenvoudige reden dat de mogelijkheden daartoe ontbreken. Het belangrijkste instrument van een danser, het lichaam, raakt uit vorm en het kost veel tijd en energie om het oorspronkelijke peil opnieuw te bereiken. Op een gemiddelde loopbaan van tien jaar is de druk onevenredig groot.

Toch kan, ondanks de bezwaren die eraan kleven, iedere danser niet vanzelf rekenen op vrijstelling van de militaire dienstplicht. Het ministerie van Defensie wil geen categorale uitzonderingen maken. Naar verwachting zullen ook de categorieën die op dit moment nog bestaan in de toekomst gaan verdwijnen. Ieder individu en zijn individuele situatie zullen apart worden beoordeeld.

In een situatie dat de vervulling van de dienstplicht bezwaren met zich meebrengt, is er een aantal mogelijkheden tot het verkrijgen van uitstel of vrijstelling.

Uitstel

De dansvakopleidingen behoren tot die opleidingen die zijn erkend in verband met het verlenen van uitstel, mits aan de opleiding is begonnen voor of uiterlijk in het jaar dat de betrokkene eenentwintig wordt. Een uitzondering wordt gemaakt voor degenen, die in de maanden oktober, november of december jarig zijn. Zij kunnen rekenen op uitstel als zij met de opleiding zijn begonnen voor of uiterlijk in het jaar, waarin zij tweeëntwintig worden.

Gedurende de studietijd zal de dienstplicht in beginsel geen probleem zijn. Denk er echter wel aan dat om uitstel te krijgen **binnen veertien dagen** na ontvangst van de zogenoemde waarschuwingsoproeping uitstel moet worden aangevraagd. Dat dient te gebeuren met behulp van een speciaal formulier, dat op de afdeling militaire zaken van het stad- of gemeentehuis kan worden aangevraagd.

Vrijstelling

De vijf algemene gronden voor vrijstelling zijn:

- kostwinnerschap (de gehuwde man, die voor het inkomen zorgt)
- persoonlijke onmisbaarheid (voor het *verantwoord* draaiend houden van een bedrijf, waarbij plaatsvervangende niet mogelijk is)
- broederdienst
- geestelijk ambt
- aanwezigheid van een bijzonder geval.

De danser die geen beroep kan doen op een van de eerstgenoemde gronden, zal vrijstelling aan moeten vragen op grond van de aanwezigheid van een bijzonder geval.

Degene die werk heeft (betaald of onbetaald) kan erop rekenen dat die vrijstelling wordt verleend voor de duur van een jaar. Omdat de vrijstelling slechts voor een jaar wordt verleend, moet jaarlijks opnieuw een aanvraag worden ingediend. Als de situatie van het individu ongewijzigd of verbeterd is, zal die vrijstelling zonder problemen worden verleend. Na drie jaar (= de vierde aanvraag) wordt dan definitief vrijstelling verleend.

Ook de aanvraag voor vrijstelling moet **binnen veertien dagen** na ontvangst van de waarschuwingsoproeping worden ingediend op dezelfde manier als bij het aanvragen van uitstel. Zie het voorafgaande.

Raadzaam is om bij het aanvragen van uitstel of vrijstelling advies in te winnen. De sociaal functionaris van het Nederlands Instituut voor de Dans is op de hoogte van de procedures en kent ook de jurisprudentie op dit terrein.

Voor iedereen die om principiële redenen bezwaren maakt tegen de vervulling van dienstplicht, staat de mogelijkheid open om een beroep te doen op de wet Gewetensbezwaren Militaire Dienstplicht (G.M.D.) of totaal te weigeren. Voor de specifieke situatie van een danser zijn dit echter geen adequate oplossingen. Als iemand een beroep doet op de wet Gewetensbezwaren Militaire Dienst en de bezwaren worden erkend, dan is een vervangende burgerdienst noodzakelijk. Deze tewerkstelling duurt minimaal achttien maanden. Totaalweigeren is een procedure die strafrechtelijke gevolgen heeft.

Herkeuring

Degene die het niet eens is met de uitslag van de keuring voor de militaire dienst kan een herkeuring aanvragen. Ook daarvoor moet een formulier worden gehaald bij de afdeling militaire zaken van het Gemeentehuis. Het formulier dient geheel ingevuld en binnen tien dagen na ontvangst van de keuringsuitslag te worden ingeleverd bij de burgemeester, die het op zijn beurt doorstuurt aan het hoofd van de herkeuringsraad. Deze beslist of de aanvraag in behandeling wordt genomen. Na een eventuele herkeuring wordt de uitslag op dezelfde manier meegedeeld als de eerste keuringsuitslag.

Omdat niet alle aanvragen voor een herkeuring worden gehonoreerd, is ook in dit geval het advies om het niet alleen te doen, maar je te laten bijstaan.

Tot slot

Mannelijke dansers krijgen ongetwijfeld oort te maken met het vooroordeel dat zij homoseksueel zijn. In een aantal gevallen is dat wellicht waar. Homoseksualiteit is echter geen afkeuringsgrond. Wel kan de betrokkene als hij om deze reden aanpassingsproblemen verwacht gedurende de vervulling van zijn militaire dienstplicht dit tijdens de keuring aankaarten. Als de keuring al heeft plaatsgevonden, kan herkeuring worden aangevraagd. In de meeste gevallen leidt dat tot buitengewoon dienstplichtigstelling. Ook de keuringsarts kan om dezelfde reden iemand buitengewoon dienstplichtig verklaren. In beide gevallen krijgt men een zogenoemde 'S3'. Men is dan niet afgekeurd, maar hoeft niet op te komen.

Het Nederlands Instituut voor de Dans

Het Nederlands Instituut voor de Dans is een service-organisatie voor de danskunst en de danskunstenaar. Het instituut verzamelt en beheert een unieke verzameling boeken, naslagwerken, programma's, recensies en danscollecties. De mediatheek bestaat uit een bibliotheek, een documentatie-afdeling en een archief. Alle gratis toegankelijk. Iedereen kan zich ruimschoots informeren over dans en de achtergronden ervan bijvoorbeeld bij het schrijven van een scriptie of het doen van onderzoek.

Daarnaast is het N.I.D. uitgever onder meer van het maandblad Notes, het Dansjaarboek, de jaarlijkse publicatie met zomercursussen, enz.. Het instituut organiseert tentoonstellingen, forums, bijeenkomsten en andere activiteiten die bijdragen tot meer inzicht in de ontwikkeling van de danskunst in de ruimste zin van het woord. Ook brengt het instituut de Nederlandse danskunst onder de aandacht van publiek en theaters, zowel in binnen- als buitenland.

Een bijzondere taak is de sociaal-maatschappelijke begeleiding van de (ex)danser. Het dansberoep brengt bijzondere problemen met zich mee: een korte loopbaan, omscholing, dienstplicht, studiebeurzen, werken met behoud van uitkering, enz..

De sociaal functionaris begeleidt dansers, dansvakleerlingen en dansdocenten bij vragen die zich voordoen op sociaal en juridisch terrein, met name is hij deskundig op het terrein van de overgang van de danser naar een tweede loopbaan.

Hij is een onafhankelijke vertrouwenspersoon, die, hoewel hij veel contacten onderhoudt in en buiten de danswereld, strikt vertrouwelijk werkt.